

Profilaktyka w szkole jako przykład systemowych rozwiązań we współpracy szkoły, poradni i ODN

O DOBRĄ JAKOŚĆ POMOCY PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNEJ.
KIERUNKI DOSKONALENIA.

SEMINARIUM; SULEJÓWEK 19 MAJA 2010 ROKU.

Akty prawne

Konstytucja Rzeczypospolitej
Kodeksy
Ustawy
Rozporządzenia

Krajowe/Narodowe
Programy Profilaktyki

Profilaktyka w nowej podstawie programowej

Rozporządzenie Ministra Edukacji
Narodowej z dnia 23 grudnia
2008 roku

*w sprawie podstawy programowej
wychowania przedszkolnego oraz
kształcenia ogólnego w poszczególnych
typach szkół*

*(Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17)
załączniki*

„Działalność edukacyjna szkoły jest określona przez:

1) **szkolny zestaw programów nauczania**, który uwzględniając wymiar wychowawczy, obejmuje całą działalność szkoły z punktu widzenia dydaktycznego;
2) **program wychowawczy szkoły**, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze wychowawczym;
3) **program profilaktyki** dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska, obejmujący wszystkie treści i działania o charakterze profilaktycznym.”

(Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17 – zał. 2. i 4.)

„Szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły oraz program profilaktyki tworzą spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej. *Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły, jak i każdego nauczyciela.*”

(Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17 – zał. 2. i 4.)

Rozporządzenia dla placówek

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie **szczegółowych zasad działania publicznych poradni p-p, w tym publicznych poradni specjalistycznych** (Dz. U. Nr 5, poz. 46).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie **zasad udzielania i organizacji pomocy p-p w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach** (Dz. U. Nr 11, poz. 114).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie **szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem** (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 listopada 2009 r. w sprawie **placówek doskonalenia nauczycieli** (Dz. U. Nr 200; poz. 1537).

Rozporządzenia dla placówek

Projekty:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej (.....) w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni p-p, w tym publicznych poradni specjalistycznych.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej (.....) w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy p-p w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

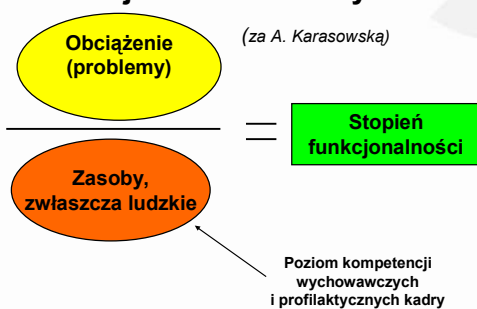
ORE

Cele systemowych działań profilaktycznych

Celem tych działań jest nie tylko zmiana zachowań jednostki (ucznia), ale również modyfikacja czynników obecnych w bliskim otoczeniu ucznia, czyli: w szkole i/lub rodzinie.

ORE

Funkcjonalność szkoły

ORE

Wdrażanie programów profilaktycznych, które przygotowują nauczycieli-realizatorów, jest inwestycją zwiększającą zasoby szkoły.

Przeszkolenie większej grupy nauczycieli z tej samej szkoły, a także skorzystanie z zasobów innych instytucji w środowisku lokalnym, może uruchomić pożądane zmiany w szkole.

ORE

Współpraca w działaniu systemowym

Poradnia

INFORMACJA
TRENINGI
SUPERWIZJA
GRUPA WSPARCIA
KONSULTACJE
MENTORING
COACHING
TUTORING

Szkoła

ODN/WOM

ORE

Badania nad efektywnością programów profilaktycznych spowodowały zmiany wykorzystywanych strategii profilaktycznych, a tym samym standardów szkolenia instruktorów i nauczycieli-realizatorów

ORE

Efektywność strategii:

- **Informacyjna** (dostarczanie wiedzy) – najmniej efektywna
- **Edukacyjna** (treningi umiejętności) dostarczająca osobistych doświadczeń – efektywna
- **Bezpośrednie wsparcie** (wspierający nadzór, dzielenie się doświadczeniami, autodiagnoza deficytów umiejętności) – najbardziej efektywna.

Podniesieniu efektywności służy wykorzystanie wszystkich trzech strategii.

Źródło: D. Hawkins. *Standards of evidence. Criteria for Efficacy, Effectiveness and Dissemination.*

ORE

Udział w treningach umiejętności zwiększa zrozumienie zjawisk.

Nauczyciele mają jednak trudności z zastosowaniem nowych umiejętności w codziennej praktyce szkolnej.

Zajęcia superwizyjne znoszą tę barierę.

Źródło: Noam, Fiore (2004).

ORE

Ograniczona możliwość wykorzystania e-learningu w szkoleniach z zakresu profilaktyki.

Część informacyjna:

- Podstawy prawne.
- Podstawy teoretyczne.
- Narzędzia ewaluacji.

ORE

Upowszechnianie programów z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki z wykorzystaniem modelu kaskadowego

ORE

Kaskada – doskonalenie kadr przez „pośredników” – jest najbardziej ekonomicznym sposobem wprowadzania zmian.

- **Umożliwia stosunkowo szybkie przeszkolenie dużej grupy nauczycieli przez kilku trenerów.**
- **Wartość dodana: „pośrednicy” mogą wносить twórczy wkład w rozwój programów.**

Źródło: D. Hayes (2000): *Cascade training and teachers professional development*

ORE

Słabe strony kaskady:

- Strata około 10% jakości programu na każdym szczeblu kaskady.
- Im więcej szczebli, tym większe ryzyko spadku jakości.

ORE

Przeciwdziałanie stratom jakości programów upowszechnianych kaskadowo:

- Opis standardów programu.
- Staranny dobór i przeszkolenie „pośredników” (trenerów, instruktorów) - wyposażenie ich w scenariusze i materiały.
- 👉 Superwizja i wspierający nadzór dla „pośredników” i realizatorów.

ORE

Etapy szkolenia „pośredników”

Pierwszy

Kurs podstawowy:

- wiedza,
- trening umiejętności.

Realizatorzy

Drugi

Prowadzenie zajęć/szkoleń

Monitoring

Wsparcie

Trzeci

- Superwizja.
- Grupa wsparcia.
- SeminaRIA, konferencje.

Instruktorzy/
trenerzy

ORE

Zapotrzebowanie nauczycieli na doskonalenie w obszarze profilaktyki

Badania OECD „TALIS 2008”
(polscy nauczyciele N=3184)

Źródło: Raport z międzynarodowych badań: (*Teaching and Learning International Survey*), IBE, Warszawa 2009.

ORE

Polscy nauczyciele deklarują **potrzebę doskonalenia się** w następujących dziedzinach:

- 1 pozycja w rankingu - **29,4%** - Praca z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
 - 3 pozycja w rankingu - **24%** - Dyscyplina i problemy z zachowaniem uczniów.
 - 6 pozycja w rankingu – **18%** - Pomoc psychologiczno-pedagogiczna na rzecz uczniów.
- Średnio poświęcili na doskonalenie **29 dni** (5 miejsce w rankingu).

ORE

W doskonaleniu nauczycieli obszar profilaktyki należy do najtrudniejszych, ponieważ dotyczy zjawisk i problemów uwarunkowanych dużą liczbą czynników.

Edukatorzy powinni więc dysponować interdyscyplinarną wiedzą.

ORE

Procedury szkolne

1. Interwencja profilaktyczna realizowana przez nauczyciela w szkole.
2. Interwencja zewnętrznego specjalisty.

ORE

Interwencja specjalisty bez równoczesnego wysiłku nauczycieli na rzecz kreowania przyjaznego wspierającego środowiska w szkole nie może przynieść oczekiwanych zmian w funkcjonowaniu ucznia

ORE

Obiecujące kierunki działań profilaktycznych

1. Wzmacnianie pozytywnego stosunku uczniów do nauczycieli.
2. Wspieranie konstruktywnych zainteresowań młodzieży i zajęć pozalekcyjnych.
3. Specjalistyczne zajęcia dla młodzieży z większym zapotrzebowaniem na stymulację.

ORE

c.d. kierunki działań profilaktycznych

4. Edukacja normatywna i uczenie umiejętności życiowych.
5. Współpraca z rodzicami
 - uwrażliwianie na potrzeby dziecka i sposoby spędzania przez nie czasu wolnego.
6. Rekomendowane programy profilaktyczne.

Źródło: IPiN; raport p.n.: „Rola czynników ryzyka i czynników chroniących w rozwoju zachowań problemowych u młodzieży szkolnej”; W-wa 2009.

ORE

Programy realizowane w Pracowni Wychowania i Profilaktyki według modelu kaskadowego:

- Szkoła Dla Rodziców i Wychowawców
- Szkolna Interwencja Profilaktyczna
- Trening Zastępowania Agresji
- Golden Five
- Jak sobie radzić z trudnymi zachowaniami uczniów. Metoda konstruktywnej konfrontacji. (projekt zespołu pracowników z kilku pracowni CMPPP)

ORE

Pracownia Wychowania i Profilaktyki Ośrodek Rozwoju Edukacji

Opracowała: DOROTA MACANDER

ORE